

KANAAT BİR HAZİNEYMİŞ BİLENE

Toplum olarak kaybettiğimiz bazı değerler vardır. Geçmişte hayatımızın parçası olan söz konusu değerler zamanla terkedilmektedir. Bizler, bunları ara ara hatırlar günümüzde olmadığından dert yanarız. Zaman zaman onların gündeme getirilmesi için değerler eğitimi adı altında seminerler bile veririz. Gör aradı ettiğimiz veya kaybettiğimiz değerlerden birisi de kanaatkâr kelimesinde mündemiç bir hayat anlayışıdır.

İnsan, mutlaka yaşadığı dönemin gerekleriyle mücehhez olmalıdır. Her şeyden önce, zamanını iyi anlamalı ve kendince hayatında düzenlemeler yapmalıdır. Benim yaşadığım, doğup büyüdüğüm dönemde şunlar vardı bugün de aynı anlayışla hareket edeceğim dememelidir. Her dönemin kendine has algı, anlayış ve hareket tarzı vardır. Bu demek değildir ki, doğup büyüdüğümüz dönemin ana umdelerini bütünüyle bir tarafa itelim. İnsan hayatı, mutlaka bir istikamet üzerine kurulmalıdır. Söz konusu istikameti; yaşadığı bilgi, tecrübe ve gelecek algıları çerçevesinde şekillendirmelidir. Onları adeta yeniden yorumlamalıdır. Hz. Ali, “Çocuklarınıza yaşadığınız değil, onların yaşayacağı döneme göre yön verin” sözü bu noktada manidardır. Bu çerçevede, toplumun olmazsa olmazı olan değerlerin her daim, ancak yaşanılan döneme göre yeniden dizayn edilerek yaşatılması hayati öneme haizdir. Hayat felsefemizi oluşturan değerlerden kanaatkârlığın da bu aşamada fevkalade önemli olduğu aşikârdır.

Kapitalist ekonomik sistem içinde tüketim önemlidir. Üretilen malları bir şekilde insanların tüketmesi sağlanmalıdır. Aksi durumda sistem ayakta duramaz. Bu noktada insanların yönlendirilmesi gerekmektedir. Günümüz kitle iletişim araçları bunun en önemli vasıtalarından birisidir. Mesela reklamlarla kitleler belli malları tüketime teşvik edilmektedir. İnsanların bulunan hallerini beğenmeyip hep daha fazlasını istemesi için reklam spotları içinde “daha fazlasını iste”, “senin ne eksiğin var” imajıyla etkileme arzulanmaktadır. Bulunduğu halden daha fazlasını arzulayan kişiler, harcama yapacak, her bir harcamada daha fazla gelire ihtiyaç duyacaktır. Sabit gelirli olan bir kişide bu noktada günlük harcama kalemlerinin bazılarından kısım değişim çarkının içinde güncel olabilmek için masraflar yapacaktır. Dolayısıyla daha fazla harca, daha fazla değişime uğra, anı yaşa gerisi önemli değil düşünceleriyle, içinde

bulunduğu ekonomik ve sosyal hali gözetemez yani kanaat edemez hale gelen bir toplum meydana gelmektedir.

Bugün lüks yaşam ideal haline getiriliyor. Hatta toplumun önünde yer alan bireylerin hayatları, gerek televizyon dizileriyle gerekse de internet ortamıyla ideal hayat anlayışı olarak aktarılıyor. Hatta bazı programlarla, onların hangi gün ne giydikleri ve nasıl değişim geçirdikleri ayrıntılarıyla veriliyor. Onları izleyen kişiler de, bizim onlardan ne eksiğimiz var, biz de böyle bir hayat tarzına sahip olabiliriz anlayışıyla gece gündüz idealize edilen söz konusu hayat uğruna çabalamaya devam etmektedir. Artık bizler her gün etrafımızdakilerin, bugün ne giydiler, nerelerde yemek yediler haberlerinin peşinden koşar, bugün ne giysen veya yesen programlarının izleyicisi olduk. Beraber olduğumuz eş, dost, akrabadan eğer giyim-kuşamında değişiklik yapmayıp, aynı şeylerle devam edenler varsa onları köylü olarak niteler olduk.

Sade yaşam sürenler hayatı yakalayamamakla itham ediliyor. Temiz ve düzenli olmak kaydıyla insan sade yaşayabilir. Günün ortaya çıkan trendlerini yaşamak istemeyebilir. Dış görünüşe hitap eden yönlerle değil de, iç âlemine önem veren bir hayat anlayışı tercih edebilir. Onun için bugün lüks hayatın önde gelenleri, insanlara örnek olarak sunulan şahısların birçoğu, içinde bulundukları durumun dışarıdan çekici görüldüğünü ancak içinin boş olduğunu ifade etmektedirler. Yaşı ilerlemiş bazı sanatçıların zaman zaman verdiği röportajlarda, kendilerinin ne kadar yalnız olduklarını, lüks ve debdebeli hayatın geçici/aldatıcı olduğunu ifade etmektedirler.

Günlük hayatımızdaki bazı sözler de kanaat noktasında hangi seviyede olduğumuzu göstermektedir. Mesela; gardrobumu yeniledim, daha bu telefonlardan kullananlar var mı, bir program için giyilen elbisenin başka bir yerde giyilmesi ayıp, araban da eskimiş, al bir kredi yenile, daha lüks semt ve dairelerde otur böyle kenar mahallelerden çık, yeni bir imaj yakalamak gerek, canım sıkıldı alışveriş yaptım, senin başkalarından geri kalır tarafın ne vs. sözler sık sık söylenmektedir.

Her bireyin rızkı farklı farklı takdir edilmiştir. İnsanlar mutlaka ellerinden geldiğince imkânlarını artırma yönünde çaba sarf edeceklerdir. Ancak içinde bulunduğu durumun, neticede Yaratıcının bir takdiri olduğunun da farkında olmalıdır. Çünkü kimi az bir çalışmayla binlerce lira kazanırken kimi de gece gündüz ağır işlerde çalışmasına karşın aynı ekonomik seviyeye sahip olamamaktadır. Bu durumu biz, içinde bulunduğumuz hale isyan ederek değil, Rabbimizin yazgısının bir gereği olarak

açıklayabiliriz. İnsanların farklı ekonomik seviyelerde olması toplumsal hayatın da olmazsa olmazlarından. Çünkü herkes zengin olsa işçi ve memurluğu kim yapacaktır. Bizim yapmamız gereken, kimin hangi gün ne yaptığı, hangi konumda olduğunun müzakeresini yapmak yerine, daha alt düzeydeki insanlara bakarak halimize şükretmek olmalıdır. Çünkü Allah Rasûlü, “Sizler kendinizden daha iyi imkânlarla sahip olanlara değil, daha az imkânı olanlara bakın” buyurmaktadır. Böyle olan bir kişi, içinde bulunduğu hale kanaat edecektir.

Bir Müslüman, içinde bulunduğu hal her ne ise mutlaka kanaat sahibi olmalıdır. Mesela cennetle müjdelenen sahabilerin büyük çoğunluğu zengin olmasına rağmen sade yaşamışlar ve kanaat sahibi olmuşlardır. Sahabilerin de yaşantısı bu meyandadır. Hz. Ömer dönemiyle artan ganimet gelirleri Müslümanların kanaatkâr yapısını bozmaya başlamıştır. Zamanla bu anlayış devlet ve millet herkese sirayet etmiş, devletin yıkılmasına kadar giden sürecin yaşanmasına zemin hazırlamıştır.

Allah, verdiği nimetleri kulunun üzerinde görmek ister. Allah Rasûlü, “İsraf olmamak şartıyla yiyin, için, giyin” buyurmaktadır. Onun hayatı, kanaatli olmanın en güzel numunesidir. İmkânı olduğu halde kanaat etmeyi bilmiştir. Bu dünyadan nasibini unutmadan ahiretin inşasının ne kadar kalıcı bir amel olduğunu tavsiye etmiştir.

Kanaat, cimrilik ve israf olmaksızın bulunduğu halden hoşlanarak yaşamaktır. Başkalarının ne dediğinden ziyade, mali durumunu bilen, pespaye veya gösteriş meraklısı değil sade bir yaşantıyı mizacı kılan, her şeyden önce kendi gibi yaşayan, içinde bulunduğu hali tembellik içinde kabul eden değil elinden geldiğince çabalayan, varlığın içinde sadeliği öncelleyen kişi kanaattir. Bu noktada, kanaat bir hazinedir bilene.